

Akademiskt utbyte i Malmö

Att inte bli ifrågasatta

Adriana D'Ambrosio/Liberación

Årets två kubanska universitetslärare i sociologi på akademiskt utbyte i Malmö intervjuades av Liberación vid årsskiftet. De ingår i Havannas universitetsutbyte som startade med Göteborgs universitet i början av seklet och fortsatte till Malmö 2007, inom Linneausprogrammet. De tyckte att det var skönt att få prata om Kuba utan att bli ifrågasatta: "För det mesta när folk frågar om Kuba undrar de varför vi inte stannar i Sverige när vi har chansen. Och det sårar oss."

Yulexis, 34 år, är lärare i sociologisk forskningsmetodik och Yuver, 30 år, lärare i urban sociologi och antropologi. Både finner Sverige lite väl organiserat. "Men när vi jämför med vårt samhälle kanske det vore bra om vi hade lite mer av denna organisationskultur. Vi har ju läst om ert välfärdssamhälle men genom att vara här och tala med folk förstår vi bättre vad det handlar om, lite i taget."

När det gäller läget på Kuba talade de om den komplicerade förändringsprocess som nu är på gång. "Kuba befinner sig i ett komplicerat skede. Men vi är vana. Vi skulle kunna doktorera på komplicerade lägen, för allt sedan revolutionens seger har vi gått från svårt läge till svårare," säger Yulexis.

"Den stora utmaningen är ekonomin. De ekonomiska problemen påverkar värderingarna, som urholkas. När revolutionen segrade 1959 kämpade folk för rättvisa och jämlikhet. Hela samhällets struktur och lagstiftning förändrades för detta. Det gör att folk fortfarande ställer upp på revolutionen trots alla problem, men de vill också ha förändringar.

Staten tog på sig för mycket, och det som var en förutsättning i början av revolutionen när problemen var svåra men inte så komplexa, har blivit en broms i dagens högt utvecklade och mångfasetterade samhälle. Samtidigt hänger den mentalitet kvar som utgår från att staten ska fixa allt. Det är motsägelsefullt, och försvårar de förändringar som är nödvändiga."

Yuvér fyller på: "Dagens ungdomar har vuxit upp i det undantagstillstånd som inträdde på 90-talet när den ekonomiska grundvalen drogs undan. De känner bara till kris och svårigheter även om det värsta är över. De har inte upplevt de enorma förbättringar som de första 30 åren innebar och som den äldre generationen håller fast vid, och den känsla för social jämlikhet som var bärande. Visst, fina ideal, men deras erfarenhet präglas inte av dem. Så ungdomarna är mer kritiska än föräldragenerationen, och de kräver förändringar. Men intressant nog inte politisk systemförändring utan bättre ekonomiska levnadsvillkor."

"Många ungdomar utvandrar men inte av politiska skäl utan för att få en bättre ekonomisk levnadsstandard. Men de söker sig till länder där den politiska atmosfären är mer neutral, inte så antikubansk som i Miami som gör det svårt att upprätthålla kontakten med familjen och fosterlandet," förklarar Yulexis.

"Många familjer har någon som utvandrat och som känner till andra verkligheter. Och många inser att det samhälle de utvandrat till inte tillgodoser deras sociala och andliga behov så som Kuba gör, men ekonomiskt har de vad de behöver. Men även om de har fått det ekonomiskt bättre så är de andra eller tredje klassens medborgare. 'Jag arbetar som städare och tjänar bättre än vad jag gjorde som universitetslärare på Kuba', kan de säga, men de är andra klassens klassens medborgare."

Det är ett intressant fenomen för samtidigt väller ungdomarna ut i stora skaror för att visa sitt stöd för revolutionen. Tusentals ungdomar går i fackeltåg för att hylla Jose Marti. Det finns en grundläggande medvetenhet om att revolutionen måste gå vidare, men också en tilltro till processen.

Det kubanska systemet tillåter och uppmuntrar folks deltagande och utkrävande av ansvar. Men de långa ekonomiska svårigheterna har tröttnat ut folk och många orkat inte ta sitt ansvar utan förväntar sig att lösningen ska komma uppifrån.

Foto Jaime Padilla

"Vi har en decentraliserad struktur, en stark princip för deltagande demokrati, men som inte har utnyttjats som den borde, i praktiken. Det är utmaningen nu, att se till att folk engagerar sig mer, att delta, att kräva att saker och ting görs som de ska, att förändringarna genomförs som de ska, att ansvar utkrävs. Debatterna om förändringar, och det som nu genomförs är steg på vägen både till bättre ekonomi och hållbara värderingar, ökad delaktighet och solidaritet", avslutar Yulexis och Yuver tillägger: "Jag är övertygad om att de flesta kubaner inte vill överge projektet, det vi har byggt, det vi har idag, och som skiljer oss från de flesta andra länder. Vi har inte deras problem med våld och sociala utbrott som skördar många döda. Kuba har relativt hög social trygghet men den materiella utvecklingen har inte lyckats tillgodose alla de behov som uppstått med tiden. Det är dagens utmaning." Översättning, redigering Eva B-